

Kortelė:

1148601_RegNr_A-2103-624/2015

<http://www.infolex.lt/tp/1148601>

Administracinė byla Nr.A-2103-624/2015

Teisminio proceso Nr.3-62-3-01463-2014-5

Procesinio sprendimo kategorija 21

(S)

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2015 m. spalio 21 d.

Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Audriaus Bakavecko (kolegijos pirmininkas), Arūno Dirvono (pranešėjas) ir Veslavos Ruskan, teismo posėdyje rašytinio proceso ir apeliacine tvarka išnagrinėjo pareiškėjo A. Ž. apeliacinį skundą dėl Kauno apygardos administracinio teismo 2015 m. sausio 28 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo A. Ž. skundą atsakovams Alytaus pataisos namams, Kalėjimų departamentui dėl individualių administracinių aktų panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.

Pareiškėjas su skundu kreipėsi į Kauno apygardos administracinę teisumą ir prašė panaikinti: 1) 2014 m. rugpjūčio 19 d. Alytaus pataisos namų (toliau – ir Alytaus PN) direktoriaus nutarimą Nr. 49-2834 (toliau – ir Nutarimas); 2) 2014 m. rugsėjo 17 d. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – ir Kalėjimų departamentas) direktoriaus pavaduotojo 2014 m. rugsėjo 17 d. sprendimą Nr. 2S-4827 (toliau – ir Sprendimas) (b. l. 19–20).

Pareiškėjas nurodė, kad 2014 m. rugpjūčio 19 d. Alytaus PN direktorius nutarimu Nr. 49-2834 jam buvo paskirta drausminė nuobauda – papeikimas – už tai, jog 2014 m. rugpjūčio 15 d., po padarytos kratos, „reiškė nepasitenkinimą pareigūnų atlikta krata, nevykdė reikalavimų nusiraminti, pasakydamas pareigūnams, kad susitiksime teisme“. Nuobauda paskirta nepagrįstai, kadangi jokių režimo reikalavimų pareiškėjas nepažeidė ir buvo nepagrįstai nubaustas už tariamą draudimą reikalauti bet kokios paslaugos iš kito nuteistojo ar kalinamojo, naudoti fizinį ar psichinį smurtą prieš kitus asmenis, taip pat teisėtų reikalavimų nevykdymą, kaip tai numatyta Bausmių vykdymo kodekso (toliau – ir BVK) 110 straipsnio 1 dalies 2 punkte, 2 dalies 8 punkte, nes pagal

šias normas jis ir buvo nubaustas. Pareiškėjas kritikavo ir piktinosi pareigūnų darbu, neperžengdamas teisės aktais jam garantuotų teisių, dėl to, kad kratos metu buvo sugadinti jo asmeniniai daiktai (suplėšytas akinių dėklas, išmėtyti daiktai). Jo manymu, kritikavo neprofesionalių ir nekvalifikuotus pareigūnų veiksmus, perspėjo pareigūnus, kad ruošiasi teisėtais būdais ginti savo pažeistus interesus. Skundu kreipėsi į Alytaus PN direktorių, kuriame aprašė minėto įvykio detales, taip pat paprašė šį įvykį iširti. Nuobaudos skyrimas už BVK 110 straipsnio 1 dalies 2 punkto, 2 dalies 8 punkto pažeidimą negali būti pripažintas teisėtu, kadangi nepadaryta pažeidimų, kvalifikuotų pagal minėtas įstatymo normas. Apskundė neteisingai paskirtą nuobaudą Alytaus PN direktoriui ir prašė ją panaikinti, tačiau prašymas buvo atmestas. Įstatymų nustatyta tvarka pareiškėjas kreipėsi į Kalėjų departamento direktorių, prašydamas panaikinti neteisėtai paskirtą nuobaudą. Kalėjų departamentas atsuntė 2014 m. rugsėjo 17 d. raštą Nr. 2S-4827, kuriame rašoma, kad nuobauda paskirta pagrįstai ir jos naikinti nėra pagrindo.

Atsakovas Alytaus PN atsiliepime į skundą prašė pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsakovas atsiliepime į skundą (b. l. 27–29) nurodė, kad skundžiamu nutarimu pareiškėjui paskirta drausminė nuobauda – papeikimas – dėl to, jog 2014 m. rugpjūčio 15 d., apie 10 val. 40 min., 18-ojo būrio 1 miegamajame agresyviai reiškė nepasitenkinimą pareigūnų atlikta krata, nevykdė pareigūnų reikalavimų nusiraminti, grasino pareigūnams „susitikti teisme“. 2014 m. rugpjūčio 15 d., apie 10 val. 40 min., 18 būrio 1 miegamajame buvo atliekama neplaninė krata. Pareiškėjo teiginius, kad darant kratą buvo išmėtyti ir sugadinti jo asmeniniai daiktai, kad į pareigūnus jis kreipėsi korektiškai, prašė negadinti asmeninių daiktų, paneigia pareigūnų, atlikusių kratą protokolais, kuriame teigiama, jog pareiškėjas reiškė nepasitenkinimą, grasino „susitikti teisme“. Nusizengimo sudėtį patvirtina taip pat ir vaizdo įrašo medžiaga, kurioje matyti, kad pareiškėjo elgesys su pareigūnais tikrai nėra korektiškas ir kad tai nėra tik pareiškėjo nuomonės pareiškimas dėl pareigūnų veiksmų. Atsižvelgdamas į padaryto pažeidimo aplinkybes, surinktą dokumentinę medžiagą, pareiškėjui anksčiau paskirtas nuobaudas bei vadovaudamasis Bausmių vykdymo kodekso 142, 143 straipsniais, Alytaus PN direktorius nuobaudą – papeikimą – pareiškėjui paskyrė pagrįstai ir teisėtai.

Atsakovas Kalėjų departamentas prie Teisingumo ministerijos atsiliepime į skundą prašė pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsakovas atsiliepime į skundą (b. l. 42–46) nurodė, kad Kalėjų departamente išnagrinėjus pareiškėjo 2014 m. rugpjūčio 20 d. skundą, kuriuo jis skundė Alytaus PN direktoriaus 2014 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu skirtą nuobaudą – papeikimą, konstatuota, jog nuobauda paskirta pareiškėjui pagrįstai. Pareiškėjas, bendraudamas su pareigūnais, akivaizdžiai nesilaikė Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Teisingumo ministro 2003 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 194 „Dėl Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“ 50 punkto nuostatos, kuri įtvirtina, kad pataisos įstaigų darbuotojų ir nuteistųjų tarpusavio santykiai grindžiami abipusės pagarbos principu. Pareiškėjas ne tik nevykdė pareigūnų reikalavimo nusiraminti, bet ir prieš juos naudojo psichologinį smurtą. Pareiškėjas, nesutikdamas su Alytaus PN pareigūnų veiksmais, savo galimai pažeistas teises privalėjo ginti teisėtais būdais ir priemonėmis – t. y. apskūsti pareigūnų veiksmus Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnyje nustatyta tvarka. Alytaus PN direktoriaus 2014 m. rugpjūčio 19 d. nutarime aiškiai nurodyta pažeidimo esmė, pažeidimas kvalifikuotas tinkamai.

II.

Kauno apygardos administracinis teismas 2015 m. sausio 28 d. sprendimu (b. l. 59–62) pareiškėjo A. Ž. skundą atmetė kaip nepagrįstą.

Teismas akcentavo, kad administracinė byla buvo nagrinėjama rašytinio proceso tvarka ir pareiškėjas iki teismo posėdžio dienos nepareiškė sutikimo Kalėjų departamentą laikyti trečiuoju suinteresuotu asmeniu, o ne atsakovu (Administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir

ABTĮ) 54 str.). Administracinėje byloje prašomas panaikinti ir Kalėjų departamento priimtas individualus administracinis aktas, todėl laikant Kalėjų departamentą atsakovu yra reali galimybė kilusį ginčą išspręsti iš esmės (ABTĮ 57 str.).

Teismui pateiktų įrodymų visetas patvirtino, kad ginčijamu Nutarimu drausminė nuobauda – papeikimas pareiškėjui paskirta už tai, kad pastarasis 2014 m. rugpjūčio 15 d. 10 val. 40 min. 18 būrio 1 miegamajame reiškė aktyviai ir, tuo pačiu, agresyviai nepasitenkinimą pareigūnų atlikta krata, nevykdė pareigūnų reikalavimų nusiraminti, grubiai pasakė pareigūnams kad „susitiksime teisme“ ir tuo pažeidė BVK 110 straipsnio 1 dalies 2 punktą, 2 dalies 8 punktą. Pareiškėjas Nutarimą apskundė Kalėjų departamentui, kuris, išnagrinėjęs pareiškėjo skundą, 2014 m. rugsėjo 17 d. sprendime Nr. 2S-4827 konstatavo, kad skundžiamu Nutarimu drausminė nuobauda jam yra paskirta pagrįstai bei teisėtai.

Teismas vadovavosi BVK 10 straipsnio 1 dalies, 11 straipsnio, 5 straipsnio, 12 straipsnio 1 ir 2 dalių, 110 straipsnio (110 straipsnio 1 dalies 2 ir 8 punktų), 11 straipsnio nuostatomis.

Paskirtą drausminę nuobaudą pareiškėjas ginčija teigdamas, kad jokių režimo reikalavimų nepažeidė, kritikavo ir piktinosi pareigūnų darbu neperžengdamas teisės aktais jam garantuotų teisių, o dėl to, kad kratos metu buvo sugadinti asmeniniai daiktai, perspėjo pareigūnus, jog ruošiasi teisėtai būdais ginti savo pažeistus interesus teisme.

Administracinėje byloje esantys įrodymai patvirtina, kad 2014 m. rugpjūčio 15 d. apie 10 val. 40 min. pareiškėjas 18 būrio 1 miegamajame agresyviai bei aktyviai, pakeltu tonu, aiškiai ir viešai rodydamas nepagarbą pareigūnams kitų nuteistųjų akivaizdoje, reiškė nepasitenkinimą pareigūnų atlikta krata, akivaizdžiai nevykdė teisėtų pareigūnų reikalavimų nusiraminti, pakeltu tonu grasino pareigūnams „susitikti teisme“. Šias aplinkybes patvirtina 2014 m. rugpjūčio 15 d. pareigūnų A. J., I. T., J. S. surašyto protokolo Nr. 5480 duomenys, taip pat byloje esantis vaizdo įrašas, kuriame užfiksuota, kad pareiškėjas su pareigūnais, atlikusiais kratą, kalbėjo pakeltu tonu, reiškė nepasitenkinimą, iš esmės elgėsi agresyviai, visiškai nereagavo į pareigūnų teisėtus nurodymus nusiraminti ir jokios pagarbos bei elementaraus mandagumo institucijos atstovams išvelgti pareiškėjo veiksmuose neįmanoma. Teismas atkreipė dėmesį, kad šiuos veiksmus pareiškėjas atliko kitų nuteistųjų akivaizdoje. Paminėtas vaizdo įrašas taip pat akivaizdžiai paneigė pareiškėjo 2014 m. rugpjūčio 18 d. paaiškinime bei skunde nurodytas aplinkybes, kad darant kratą buvo išmėtyti ir sugadinti jo asmeniniai daiktai ir kad pareiškėjas į pareigūnus kreipėsi korektiškai – t. y. mandagiai bei pagarbiai (ABTĮ 57 str.).

Nuteistojo teisės apskūsti pataisos įstaigos pareigūnų veiksmus (reikalavimus, nurodymus) įstatymas nevaržo, tačiau tai turi būti daroma teisės aktų nustatyta tvarka ir laikantis nuteistiesiems nustatytų elgesio taisyklių. Nuteistųjų pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), skundų priėmimo, išsiuntimo, perdavimo ir atsakymų į juos įteikimo tvarką reglamentuoja Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Teisingumo ministro 2003 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 194 (toliau – Taisyklės), XXXII skyrius. Pagal šių Taisyklių nuostatas nuteistieji pasiūlymus, prašymus (pareiškimus), skundus gali pateikti raštu arba žodžiu. Žodiniai nuteistųjų pasiūlymai, prašymai (pareiškimai) ir skundai pateikiami administracijos atstovui ir registruojami Nuteistųjų priėmimo asmeniniais klausimais apskaitos žurnale. Nei BVK, nei su jo įgyvendinimu susiję poįstatyminiai teisės aktai nesuteikia nuteistajam teisės pačiam spontaniškai aiškintis, grubiai priekaištauti pataisos įstaigos administracijos pareigūnams, kurie, nuteistojo nuomone, pasielgė jo atžvilgiu neteisėtai. Taip pat pažymėjo, kad Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 50 punktas, reglamentuojantis pataisos įstaigų personalo ir nuteistųjų santykius, reikalauja kad Pataisos įstaigų darbuotojų ir nuteistųjų tarpusavio santykiai grindžiami abipusės pagarbos principu. Teismui pateikti duomenys davė pagrindą išvadai, kad administracijos atstovai šios nuostatos nepažeidė, o pareiškėjas aktyviais bei grubiais veiksmais ją ignoravo.

Teismas pabrėžė, kad pareiškėjas 2014 m. rugpjūčio 15 d. Alytaus PN pareigūnams savo pretenzijas reiškė ne teisės aktų nustatyta tvarka (pateikdamas rašytinį arba žodinį skundą), o teisės

aktais nenumatytu (ir, tuo pačiu, neteisėtu) būdu – t. y. sąmoningai (tyčia) nepakluso teisėtiems pareigūnų reikalavimams nusiraminti, elgtis adekvačiai susidariusiai situacijai ir pareiškėjo statusui, be to, aktyviai ir grasinančiai bei paniekimais replikavo pareigūnams kitų nuteistųjų akivaizdoje, kaltino juos dėl pareigų atlikimo, todėl konstatavo, jog pareiškėjas pažeidė BVK 110 straipsnio 1 dalies 2 punkto, 2 dalies 8 punkto reikalavimus (ABTĮ 57 str.). Teismas pabrėžė, kad pareiškėjo duotoje situacijoje atliktų aktyvių ir teisės aktų reikalavimų neatitinkančių veiksmų visetas, davė pagrindą išvadai apie psichinio smurto vartojimą prieš pareigūnus, kai teisės aktai pareiškėją imperatyviai įpareigojo elgtis mandagiai bei pagarbiai.

Teismas vadovavosi BVK 143 straipsniu, šio straipsnio 2 dalimi, Taisyklių 205, 206 punktais. Iš pateiktų duomenų matyti, kad nuteistasis pateikė rašytinį paaiškinimą dėl pažeidimo, todėl pareiškėjo teisė žinoti koku nusižengimu jis įtariamasis bei teisė pasiaiškinti, nebuvo pažeista. Pareiškėjui paskirta nuobauda, nustatyta BVK 142 straipsnio 1 dalies 1 punkte – papeikimas, laikyta proporcinga jo padarytam pažeidimui, atitinkanti padaryto pažeidimo sunkumą ir pobūdį bei tinkamai paskirta įvertinus pažeidėjo asmenybę (pareiškėjas ne kartą yra baustas nuobaudomis už režimo pažeidimus ir daro juos iš esmės sistemingai) bei pažeidimo padarymo aplinkybes. Nuobauda pareiškėjui paskirta tam įgalioto pareigūno, išaiškinta Nutarimo apskundimo tvarka. Nutarimas pagrįstas įstatymu, motyvuotas, atitinkantis BVK ir, tuo pačiu, Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimus. Konstatavus, kad pareiškėjas padarė nustatyto režimo pažeidimą, Kalėjimų departamentas, išnagrinėjęs dėl pažeidimo surinktus įrodymus, neturėjo teisinio pagrindo panaikinti Nutarimą (ABTĮ 57 str.).

Teismas konstatavo, kad nėra nei teisinio, nei faktinio pagrindo panaikinti Alytaus PN direktoriaus 2014 m. rugpjūčio 19 d. nutarimą Nr. 49-2834 ir Kalėjimų departamento 2014 m. rugsėjo 17 d. sprendimą Nr. 2S-4827 dėl Alytaus PN direktoriaus nutarimo. Dėl paminėtų prižasčių pareiškėjo skundas atmetas kaip nepagrįstas (ABTĮ 57 str., 88 str. 1 p.).

III.

Pareiškėjas A. Ž. apeliaciniu skundu (b. l. 68–69) prašo panaikinti Kauno apygardos administracinio teismo 2015 m. sausio 28 d. sprendimą.

Pareiškėjas nurodo, kad administracinė byla nebuvo išsamiai ir objektyviai nagrinėta, nebuvo surinkti visi įrodymai, apklausti pareiškėjo nurodyti liudytojai. Tvirtina, jog pareiškėjas buvo faktiškai nubaustas už savo nuomonės reiškimą ir perspėjimą, kad teisės aktais nustatyta tvarka ruošiasi ginti savo galimai pažeistas teises. Pirmosios instancijos teismas pareiškėjo neišklausė ir neleido dalyvauti teismo posėdyje. Teismas neišsamiai ir nevisapusiškai išnagrinėjo bylą, įvertino tik vienos iš ginčo pusių pateiktus įrodymus, kurie prieštarauja logikai. Teigia, jog tai, kad pareiškėjo atžvilgiu nebuvo panaudota jėga ar specialiosios priemonės, kaip tai yra numatyta BVK, neginčijamai įrodo, kad pareiškėjas jokių neramumų nevykdė.

Atsakovas Alytaus PN atsiliepimu į apeliacinį skundą (b. l. 79–80) prašo pareiškėjo apeliacinį skundą atmesti kaip nepagrįstą ir Kauno apygardos administracinio teismo 2015 m. sausio 28 d. sprendimą palikti nepakeistą.

Nurodo, kad atsižvelgdamas į padaryto pažeidimo aplinkybes, surinktą dokumentinę medžiagą, pareiškėjui anksčiau paskirtas nuobaudas bei vadovaudamasis BVK 142 ir 143 straipsniais Alytaus PN direktorius nuobaudą – papeikimą – paskyrė pagrįstai ir teisėtai. Vadovaujasi BVK 10 straipsnio 1 dalimi, 12 straipsniu, 110 straipsnio 2 dalimi. Pareiškėjas turėjo prievolę vykdyti pareigūnų nurodymus nusiraminti, tačiau to nepadarė. Taip pat jis savo veiksmais pažeidė ir BVK 110 straipsnio 2 dalies 8 punkte nustatytą draudimą panaudoti psichinį smurtą. Abu šiuos pažeidimus įrodo Apsaugos ir priežiūros skyriaus pareigūnų protokolas, vaizdo medžiaga. Vadovaujasi BVK 9 straipsniu. Pareiškėjui skirta nuobauda buvo proporcinga jo daromiems pažeidimams. Teigia, kad pirmosios instancijos teismas ištyrė visus pateiktus įrodymus,

visapusiškai ir objektyviai išnagrinėjo bei išaiškino tiek faktines, tiek teisines bylos aplinkybes, reikiamai pritaikė materialinės teisės normas ir priėmė teisėtą bei pagrįstą sprendimą.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl Alytaus PN direktoriaus 2014 m. rugpjūčio 19 d. nutarimo dėl nuteistojo nubaudo Nr. 49-2834 teisėtumo bei pagrįstumo.

Nustatyta, kad ginčijamu Nutarimu pareiškėjui buvo paskirta drausminė nuobauda – papeikimas – už tai, kad jis 2014 m. rugpjūčio 15 d. 10 val. 40 min. 18 būrio 1 miegamajame reišė nepasitenkinimą pareigūnų atlikta krata, nevykdė pareigūnų reikalavimų nusiraminti, grubiai pasakė pareigūnams „susitiksime teisme“ ir tuo pažeidė BVK 110 straipsnio 1 dalies 2 punktą, 2 dalies 8 punktą (b. l. 9). Pareiškėjas Nutarimą apskundė Kalėjų departamentui, kuris, išnagrinėjęs pareiškėjo skundą, 2014 m. rugsėjo 17 d. sprendime Nr. 2S-4827 konstatavo, kad skundžiamu Nutarimu drausminė nuobauda jam yra paskirta pagrįstai bei teisėtai (b. l. 10–11).

Kauno apygardos administracinis teismas pareiškėjo skundą atmetė, nusprendęs, kad nėra nei teisinio, nei faktinio pagrindo panaikinti Nutarimą ir Sprendimą. Pareiškėjas, nesutikdamas su tokiu pirmosios instancijos teismo sprendimu, padavė apeliacinį skundą.

BVK 11 straipsnyje yra įtvirtintos bendrosios nuteistųjų teisės, o 12 straipsnyje – bendrosios nuteistųjų pareigos. Remiantis BVK 12 straipsnio 1, 2 dalimis, nuteistieji privalo vykdyti įstatymų reikalavimus ir laikytis jiems nustatytų elgesio taisyklių, vykdyti bausmės vykdymo institucijos, įstaigos arba pareigūno nurodymus ir įsakymus. BVK 110 straipsnyje įtvirtintos specialiosios nuteistųjų, kuriems paskirta terminuoto laisvės atėmimo bausmė, pareigos. Pagal šio straipsnio 1 dalies 2 punktą nuteistieji privalo vykdyti pataisos įstaigos administracijos reikalavimus. Pagal šio straipsnio 2 dalies 8 punktą nuteistiesiems draudžiama reikalauti bet kokios paslaugos iš kito nuteistojo ar suimtojo ar teikti jas, naudoti fizinį ar psichinį smurtą prieš kitus asmenis. Būtent dėl šių nuostatų pažeidimo pareiškėjui skundžiamu Nutarimu buvo skirtas papeikimas. BVK 142 straipsnyje numatyta nuteistųjų atsakomybė už laisvės atėmimo bausmės atlikimo režimo reikalavimų pažeidimą. BVK 112 straipsnio 1 dalis apibrėžia, kad režimas – tai diferencijuotų laisvės atėmimo bausmės vykdymo sąlygų ir šią bausmę atliekančių nuteistųjų elgesio taisyklių visuma. Pažymėtina, kad pagal BVK 142 straipsnį laisvės atėmimo bausmę atliekančiam nuteistajam šių pareigų (bausmės atlikimo režimo reikalavimų) nevykdymas yra pakankamas pagrindas jam skirti šioje teisės normoje nustatytas nuobaudas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. rugsėjo 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1235/2009, 2010 m. liepos 20 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-1068/2010). Sprendžiant dėl nuobaudų, numatytų BVK 142 straipsnyje, paskyrimo pagrįstumo bei teisėtumo, kiekvienu konkrečiu atveju turi būti nustatyta, ar nuteistojo veikoje yra atitinkamo nusižengimo sudėtis, t. y. turi būti surinkti įrodymai, galintys patvirtinti ar paneigti nusižengimo faktą, nuteistojo kaltę, kitus nusižengimo sudėties elementus (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. spalio 15 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1240/2010).

Patikrinusi bylą (ABTĮ 136 str.) teisėjų kolegija nesutinka su pirmosios instancijos teismo sprendimo argumentais ir padaryta išvada, jog į bylą pateikti įrodymai patvirtina, kad pareiškėjas 2014 m. rugpjūčio 15 d. pažeidė Bausmių vykdymo kodekso 110 straipsnio 1 dalies 2 punkto, 2 dalies 8 punkto reikalavimus.

Pažymėtina, kad 2014 m. rugpjūčio 15 d. įvykio, dėl kurio priimtas ginčijamas Nutarimas, aplinkybes patvirtina byloje esantys pareigūnų A. J., I. T., J. S. 2014 m. rugpjūčio 15 d. protokolo Nr. 5480 (b. l. 34) duomenys, vaizdo įrašas (b. l. 54). Tiek iš protokolo, tiek iš vaizdo medžiagos

matyti, kad 2015 m. rugpjūčio 15 d. buvo atliekama krata, po kurios pareiškėjas, grįžęs į miegamąjį, pradėjo reikšti nepasitenkinimą dėl atliktos kratos, teigė, jog pareigūnai išmėtė jo daiktus ir paliko netvarkingą lovą. Vis dėlto, pažymėtina, kad iš į bylą pateiktos vaizdo medžiagos matyti, kad pareiškėjui pradėjus reikšti nepasitenkinimą dėl po kratos netvarkingai paliktos jo lovos, pareigūnai ramiai bendravo su juo, kelis kartus įspėdami pasakė „nešaukit“, „nerėkauk“, tačiau ir toliau bendravo su pareiškėju. Iš vaizdo įrašė fiksuotų duomenų galima manyti, kad pareigūnams toks bendravimas su pareiškėju tuo metu buvo priimtinas, pokalbio metu pareiškėjo kalbėjimo manieros ar pasakytų žodžių jie nelaikė netinkamais, o žodžiai „nešaukit“, „nerėkauk“ išsakyti siekiant bendravimo konstruktyvumo. Pažymėtina, kad BVK 110 yra įtvirtinta nuteistųjų pareiga vykdyti pareigūnų nurodymus, tačiau jie (nurodymai) turi būti reiškiami taip, kad nuteistajam būtų suprantama, jog tai yra nurodymas, kurio nevykdymas gali lemti nuobaudos skyrimą. Tuo tarpu nagrinėjamu atveju dėl tarp pareigūnų ir pareiškėjo vykdyto pokalbio pobūdžio negalima daryti išvados, jog sakydami „nešaukit“, „nerėkauk“, pareigūnai pateikė konkretų nurodymą nuteistajam: tiek pareigūnų pasakytą žodžiai, tiek šių žodžių vertinimas pokalbio kontekste bei pareigūnų intonacija nesudaro pagrindo vertinti, jog pareiškėjui buvo duotas nurodymas (nurodymai), kurio (kurių) jis nevykdė.

Juo labiau, teisėjų kolegijos vertinimu, nėra pagrindo pareiškėjo pasakytos frazės „susitiksim teisme“ laikyti grasinimu ar psichologiniu smurtu: susidūrus asmenų skirtingoms teisėms ar skirtingiems interesams galimi įvairūs jų derinimo ar gynimo būdai. Vienas svarbiausių pažeistų teisių ar laisvių gynimo būdų yra jų gynimas teisme. Toks teisių gynimas įtvirtintas Konstitucijos 30 straipsnyje, kurio pirmojoje dalyje nustatyta: „Asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą.“ Tokia asmens galimybė apginti pažeistas teises ir laisves yra nurodyta ir 1948 m. gruodžio 10 d. JT Generalinės Asamblėjos priimtos Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 8 straipsnyje, 1950 m. lapkričio 4 d. priimtos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnyje ir t. t. BVK 183 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. Taigi, pareiškėjas turi teisę skųsti pareigūnų veiksmus, todėl ketinimas skųstis teisės aktu nustatyta tvarka negali būti laikomas grasinimu ar psichologiniu smurtu..

Įvertinusi byloje nustatytų faktinių ir teisinių aplinkybių visumą, teisėjų kolegija konstatuoja, kad byloje nėra duomenų, patvirtinančių, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjas nevykdė pareigūnų pateiktų nurodymų ar jiems grasino, atitinkamai – nėra pagrindo vertinti, jog pareiškėjas pažeidė laisvės atėmimo bausmės atlikimo režimo reikalavimus. Iš to kyla išvada, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjo elgesys po kratos 2014 m. rugpjūčio 15 d., jo bendravimo su pareigūnais pobūdis negali būti vertinamas kaip pažeidžiantis BVK 110 straipsnio 1 dalies 2 punkto, 2 dalies 8 punkto nuostatas, už ką (pažeidimą) jį padariusiam nuteistajam (pareiškėjui) gali būti skirta BVK 142 straipsnyje numatyta nuobauda, kadangi nenustatyta pažeidimų, kvalifikuotų pagal minėtas įstatymo normas, sudėtis.

Atsižvelgiant į nurodytus argumentus, konstatuotina, kad skundžiamu Alytaus PN direktoriaus 2014 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 49-2834 drausminė nuobauda – papeikimas – jam paskirta nepagrįstai, todėl minėtas atsakovo 2014 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas bei Kalėjimo departamento direktoriaus pavaduotojo 2014 m. rugsėjo 17 d. sprendimas, kuriuo atmestas pareiškėjo skundas dėl šio nutarimo, negali būti pripažinti teisėtais ir pagrįstais.

Remdamasi išdėstytais argumentais, pirmosios instancijos teismo sprendimas naikinamas ir priimamas naujas sprendimas, kuriuo Alytaus PN direktoriaus 2014 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas Nr. 49-2834 bei Kalėjimo departamento direktoriaus pavaduotojo 2014 m. rugsėjo 17 d. sprendimas naikintini.

Pažymėtina, kad pareiškėjo apeliacinio skundo teiginys, kad pirmosios instancijos teismas neleido dalyvauti teismo posėdyje ir jo neišklausė, neapklausė jo skunde nurodytų liudytojų, nėra pagrįstas: administracinės bylos pirmosios instancijos teisme paprastai nagrinėjamos žodinio proceso tvarka (ABTĮ 79 str. 2 d.). Tais atvejais, kai į posėdį neatvyksta nei proceso šalys, nei jų atstovai, nors apie posėdžio laiką ir vietą jiems buvo pranešta įstatymų nustatyta tvarka, pirmosios instancijos teismas gali nuspręsti nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka, t. y. laikydamasis ABTĮ 137 straipsnio 4 dalyje nustatytos tvarkos. Apeliacinis skundas nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka, t. y. nekviečiant į nagrinėjimą teisme proceso dalyvių ir jiems nedalyvaujant, išskyrus atvejus, kai teismas pripažįsta, kad žodinis bylos nagrinėjimas yra būtinas. Proceso šalys apeliaciniame skunde, atsiliepime į apeliacinį skundą arba kitame procesiniame dokumente gali pateikti motyvuotą prašymą nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, tačiau atsižvelgti į šį prašymą teismui neprivaloma (ABTĮ 137 str. 1 d.). Apeliacinės instancijos teismas rašytinio proceso tvarka bylą gali išspręsti ir tais atvejais, kai į žodinį bylos nagrinėjimą neatvyksta nei bylos šalys, nei jų atstovai, nors apie posėdžio laiką ir vietą jiems buvo tinkamai pranešta. Paskelbęs sprendimą nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka, teismas išeina į pasitarimų kambarį priimti sprendimo (ABTĮ 137 str. 4 d.). Kadangi pareiškėjo skunde yra prašymas bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka (b. l. 20), t. y. jam nedalyvaujant, pirmosios instancijos teismas, tinkamai informavęs pareiškėją apie posėdžio vietą ir laiką bei iki jo negavęs informacijos apie pareiškėjos valios dėl dalyvavimo teismo posėdyje pasikeitimą, turėjo pagrindą bylą nagrinėti pareiškėjui nedalyvaujant, o neatvykus ir kitiems proceso dalyviams – ją nagrinėti rašytinio proceso tvarka; prašymo dėl liudytojų apklausos pareiškėjas skunde, kuris priimtas nagrinėti, ar kituose procesiniuose dokumentuose nėra nurodęs (b. l. 19–20), todėl teismas, įvertinęs, kad įrodymų byloje pateikta pakankamai teisėto ir pagrįsto sprendimo priėmimui, neturėjo pareigos apklausti dar ir liudytojus (ABTĮ 57 str. 4 ir 6 d., 81 str. 86 str.).

Pažymėtina, kad nors šiuo atveju yra naikinamas ir Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus pavaduotojo 2014 m. rugsėjo 17 d. sprendimas Nr. 2S-4827, Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kuris šį ginčą nagrinėjo ikiteismine ginčų nagrinėjimo tvarka, šioje byloje nelaikytinas atsakovu, kadangi tiesiogines teises pasekmes pareiškėjui sukėlė Alytaus pataisos namų direktoriaus nutarimas, o ne Kalėjimų departamento direktoriaus pavaduotojo sprendimas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. sausio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS7-22/2006, 2006 m. spalio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS11-346/2006, 2013 m. sausio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS143-17/2013 ir kt.).

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 140 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 142 straipsnio 1 dalimi, teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a :

pareiškėjo A. Ž. apeliacinį skundą tenkinti.

Kauno apygardos administracinio teismo 2015 m. sausio 28 d. sprendimą panaikinti ir priimti naują sprendimą.

Pareiškėjo A. Ž. skundą tenkinti.

Panaikinti Alytaus pataisos namų direktoriaus 2014 m. rugpjūčio 19 d. nutarimą Nr. 49-2834 ir Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus pavaduotojo 2014 m. rugsėjo 17 d. sprendimą Nr. 2S-4827.

Sprendimas neskundžiamas.

Teisėjai Audrius Bakaveckas

Arūnas Dirvonas

Veslava Ruskan